

ÕPILASTE INDIVIDUAALSE ARENGU TOETAMINE KONGUTA KOOLIS

1. ÜLDOSA

Eesmärk: *toetada õpilase arengut, võimaldades õpilasel saavutada ainealaseid põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava nõuetele vastavaid õpitulemusi.*

Tugimeetmete eesmärk on ennetada õpi-, suhtlemis- ning käitumisprobleeme, nende võimalikult vorajane märkamine ning kompenseerimine, õpilaste arengu ja toimetuleku jälgimine koolis ning vajadusel õppe kohandamine/toetamine õpilase individuaalsete vajaduste ja võimete järgi.

Toe vajaduse põhjuseks võib olla:

- tervisehäire, puue
- ajutine õpiraskus/püsiv õpiraskUS
- käitumisprobleem/käitumis-tundeeluhäire
- sotsiaalne probleem/sotsiaalne mahajäämus
- pikemaajalisem õppes eemalviibimine
- kooli õppekeele ebapiisav valdamine
- andekus

2. TUGISÜSTEEM

Konguta Kooli tugisüsteemi kuuluvad spetsialistid:

- HEV õpilaste õppe koordineerija
- logopeed
- eripedagoog
- sotsiaalpedagoog
- psühholoog
- tervishoiutöötaja
- e kooli juhtkonna esindaja

HEV õpilaste õppe koordineerija PGS §46

Korraldab koolisisest meeskonnatööd, mida on vaja õppe ja arengu toetamiseks ning koordineerib koolivälises võrgustikutöös osalemist. Toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel, nõustab vanemat ning teeb õpetajate ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut

toetavate meetmete rakendamiseks või lisauuringute tegemiseks ning ühelt haridusastmelt teisele ülemineku toetamiseks.

Sotsiaalpedagoogi ülesandeks on õpilase sotsiaalsete oskuste hindamine ning tema eakohast tegutsemisvõimet takistavate tegurite analüüsimine, õpilase suhtlemisoskuse ja sotsiaalse pädevuse kujundamine ja toetamine; koolis esilekerkivate õpilaste sotsiaalsete ja koolikohustuste täitmist takistavate probleemide kaardistamine, nende ennetus- ja lahendustegevuste koordineerimine.

Eripedagoogi ülesandeks on õpilase arengu- ja õpioskuste taseme kindlaks tegemine ja tema arengut mõjutavate tegurite ning õpivajaduste välja selgitamine; õpetajate juhendamine ja nõustamine õpilase õppe planeerimisel ja läbiviimisel; õpiabirühma- või individuaaltundide ettevalmistamine ja läbiviimine õppeasutuses;

Logopeedi ülesandeks on õpilase kommunikatsioonivõime hindamine, kommunikatsioonihäiretega õpilaste väljaselgitamine, nende suulise ja kirjaliku kõne arengu toetamine ning neile sobiva suhtluskeskkonna soovitamine; õpetajate toetamine õpilaste kommunikatsioonivõime arendamisel, taastamisel ning kompenseerimisel;

Psühholoogi ülesandeks on õpilase psühholoogilist arengut ja õppeprotsessis toimetulekut mõjutavate tegurite (psüühilised protsessid, isiksuse omadused, emotsionaalne seisund, vaimse tervise probleemid, suhtlemis- ja käitumisoskused) hindamine; õpilase nõustamine isikliku elu, õppetööga ning vaimse tervisega seotud probleemidega toimetulekul, tunnetusprotsesside, vaimsete võimete, käitumis- ja suhtlemisoskuste arendamisel ning õpi- ja karjäärivalikute tegemisel; õpilase toetamine ning vanema ja kooli personali nõustamine kriisisituatsioonist väljatulekuks toe korraldamisel;

Tervishoiutöötaja- õpilaste terviseseisundi ja toimetuleku hindamine, õpilaste vaimse tervise hindamine ning õpilaste ja vanemate individuaalne nõustamine tervise, tervisekäitumise ja rehabilitatsiooniplaaniga seotud küsimustes. Vajadusel õpilase tervisega seotud individuaalse rehabilitatsiooniplaani täitmise jälgimine ja õpilase või alaealise õpilase lapsevanema nõusolekul pedagoogide ja teiste kooli töötajate nõustamine haridusliku erivajadusega õpilase terviseseisundist tulenevate asjaolude arvestamiseks õpikeskkonna ja õppetöö korraldamisel, õpilase rehabilitatsiooniplaani või arsti poolt määratud raviplaani täitmiseks.

Õpilastel, õpetajatel ja lapsevanematel on õigus saada nõustamist kõikidelt spetsialistidelt.

Teenuse osutamisel järgitakse teabe avalikustamise reegleid ja isikuandmete töötlemise põhimõtteid. Teenuste korraldamisega seotud isikutel on õigus avaldada üksteisele õpilasele abi ja teenuse korraldamiseks vajalikke isikuandmeid, sealhulgas delikaatseid isikuandmeid, kuid üksnes mahus ja ulatuses, mis on vajalik õpilasele abi ja teenuse korraldamiseks.

Õpilasele vajaliku toe väljaselgitamiseks toimuvad koolis

- arengu- ja õpivestlused lapse ning lapsevanemaga (PGS §37)
- HEV sektsiooni koosolekud
- HEV ümarlaud

HEV sektsioon

Sektsiooni liikmed on kooli tugispetsialistid ja juhtkonna esindaja. Sektsiooni koosolekud toimuvad kord nädalas, need protokollitakse ja kannavad märget „asutusesiseseks kasutamiseks“.

HEV ümarlaud

Ümarlaua kutsub vastavalt vajadusele kokku ja töö juhivad HEV õppe koordineerija. Ümarlauda kutsutakse HEV sektsiooni liikmed, õpilane ja vanern/hooldaja, klassijuhataja, vajadusel kaasatakse aineõpetajaid, KOV sotsiaalnõunik, lastekaitsespetsialist jne. Protokollis kajastatakse probleemid ja otsused/kokkulepped/edasised meetmed ning reflektiooni aeg.

3. TUGISÜSTEEMI RAKENDAMINE

Õpiabi osutamine on jagatud kolme tasandisse:

- I. Tuge vajavate õpilaste märkamine ja esmane toetamine klassi tasandil
- II. Õpilase individuaalsete vajaduste väljaselgitamine kooli spetsialistide poolt ja üldise toe soovitamine
- III. Kooliväliste spetsialistide soovitused, nõustamismeeskonna soovitused tõhustatud või eritoe rakendamiseks

II ja III tasandil koordineerib tegevusi ning õpilase vaatluse kaardi täitmist HEV õppe koordineerija. Kool võimaldab statsionaarses õppes õppiva õpilase vanemale juurdepääsu kooli valduses olevale teabele selle õpilase kohta PGS §55 alusel.

I tasand

Tuge vajavate õpilaste märkamine ja esmane toetamine klassi tasandil aineõpetajate ja klassijuhataja poolt.

- o lisaabi tunnis
- o kodutööde täitmise juhendamine
- o konsultatsioonitunnid
- o pikapäevarühm PGS §38 alusel
- o õpivestlus (õpilane, klassijuhataja, vajadusel lapsevanem, aineõpetajad arutavad võimalusi õpitulemuste/käitumise paremate tulemuste saavutamiseks, refleksioon)
- o digitaalne IAJK— koostöös õpetajatega, mida reflekteeritakse 1-2 korda aastas vastavalt vajadusele

* Võimekam laps - aineõpetaja poolt antakse tunnis võimetele vastavaid lisaülesandeid, klassijuhataja käsitleb teemat arenguestlusel.

Klassijuhataja avab õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi(IAJK) I tasandi, informeerib lapsevanemat toe vajaduse märkamisest ja meetmetest. Kui selles etapis õpilase sooritus/käitumine ei parane, alustatakse õpiabi II etapiga.

II tasand

Lapse individuaalse eripära välja selgitamine kooli spetsialistide poolt ja toetava tegevuse/õpetuse/meetme soovitamine.

Õpilasele, kellel tekib takistus koolikohustuse täitmisel või mahajäämus õpitulemuse saavutamisel, annab kool üldist tuge, mis kujutab endast õpetaja pakutavat individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialistide teenuse kättesaadavust ning vajaduse korral õpiabitundide korraldamist individuaalselt või rühmas.

Tegevust juhib HEVõppe koordineerija koostöös klassijuhataja, aineõpetajate ja kooli tugispetsialistidega. Teostatakse lapse eripära esmane hindamine, toimuvad arutelud HEV sektsioonis, ümarlauas. Lapsevanemat informeeritakse erispetsialistide kaasamisest. HEV koordinaator teeb ettepanekuid õpetajale, vanemale, direktorile edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate meetmete rakendamiseks, täiendavateks uuringuteks, toetudes kooli tugispetsialistidele.

II tasandi tegevused fikseeritakse õpilase individuaalses kaardis.

Vastavalt vajadusele rakendatakse järgmisi tugimeetmeid:

- Konsultatsioonid - andekate või raskustesse sattunud õpilaste abistamine aineõpetajate poolt tunnivälisel ajal, vastavalt kokkuleppele.
- Konsultatsioonide ja järelevastamise päev õpilastele- toimub 1 kord nädalas, mit koolipoolse ü(dise tugimeetmena on õpilasel võimalik eelnevalt registreerides saada õpetajatelt lisatoetust ja/või sooritada ebaõnnestunud/sooritamata töid.
- Tasemerühm- õpe tasemerühmas peab olema õpilase vajadustest lähtudes põhjendatud ja ajaliselt piiritletud ning järgida tuleb haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija või koolivälise nõustamismeeskonna või mõlema soovitusi PGS §46 alusel.
- Lisa eesti keel - õpilastele, kelle kodune keel on eesti keelest erinev.
- Ainealane õpiabi - eesmärk on toetada õpilase arengut, võimaldades tal saavutada ainealaseid põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava nõuetele vastavaid õpitulemusi. Rakendatakse õpilastele, kellel on ainealaseid õpiraskusi ja kes vajavad õpioskuste ning harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust. Õpiabirühma võib määrata õpilase, kellel on emotsionaalsed probleemid ja/või käitumishäired, tervisliku seisundi häire (somaatilised haigused ja haigusjärgsed seisundid) või kelle emakeel ei ole eesti keel. Õpe õpiabirühmas peab olema õpilase vajadustest lahtude põhjendatud ja ajaliselt piiritletud ning järgida tuleb haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija või koolivälise nõustamismeeskonna või mõlema soovitusi PGS §46 alusel
- Logopeediline õpiabi - Eesmärk on toetada õpilase suulise ja kirjaliku kõne arengut tulenevalt tema hariduslikust erivajadusest võimaldades tal saavutada õppekava nõuetele vastavaid õpitulemusi. Logopeedilisse rühma määratakse õpilane, kellel on spetsiifiline kirjutamis- ja/või lugemisraskus, düslaalia. Tegevus toimub vastavalt spetsialisti uuringutele koostöös eesti keele õpetajaga.
- Diferentseeritud hindamine - Diferentseeritult hinnatakse püsiva kirjaliku kõne puudega õpilase kirjalikke töid, kui õpilane saab regulaarselt logopeedilist abi või kui õpetaja töötab temaga individuaalselt logopeedi nõuannete järgi.
- Pikapäevarühm - pakutakse tuge ja järelevalvet õppetööst vaba aja sisustamisel ning koduste ülesannete täitmisel PGS §38 alusel.

- Täiendav õppetöö- Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavas nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle, mis viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu PGS §38 alusel.
- individuaalne õppekava — Kool võib teha õpilast õpetades muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja õppekeskkonnas. Individuaalne õppekava koostatakse, kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes kooli õppekavaga. Kui õpilasele on vajalik riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustuslikust õppeainest vabastamine, võib individuaalset õppekava rakendada vaid nõustamismeeskonna soovitusel PGS §52 alusel. Kool võib arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust, sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratletud õpitulemusi PGS §17, 18 alusel.
- Lihtsustatud õppekava - rakendatakse haridusliku erivajadusega õpilase toetamiseks nõustamismeeskonna soovitusel, õpilasele koostatakse individuaalne õppekava.
- e Ühele õpilasele kehtestatud õpe — rakendatakse haridusliku erivajadusega õpilase toetamiseks nõustamismeeskonna soovitusel, õpilasele koostatakse individuaalne õppekava PGS §18 alusel.
- Sotsiaalpedagoogi nõustamine - eesmärgiks on toetada õpilast sotsiaalsete toimetuleku probleemide korral: käitumis- ja suhtlemisraskused, kiusamine, koolikohustuse mittetäitmine, probleemid peres, krooniline haigus jne. Käitumise korrigeerimise protsessi on kaasatud klassijuhataja, aineõpetajad, võimalusel ka lapsevanem. Vajadusel aitab kohaneda lisandunud õpilasel ja perel (adaptatsiooniperiood).
- Käitumise tugikava — sotsiaalpedagoog vaatleb ja hindab õpilase käitumisraskuse intensiivsust, sagedust ja kordumist. Vajadusel algatab käitumise tugikava koostamise. Saadud tulemuste põhjal nõustab õpetajat, kuidas õpilase häirivat käitumist korrigeerida indiviidi- ja grupitasandil.
- Tugi- ja mõjutusmeetmete rakendamine- eesmärgiga mõjutada õpilasi koolis kodukorra kohaselt käituma ja teistest lugu pidama ning ennetamaks turvalisust

ohustavate olukordade tekkimist koolis võib õpilase suhtes rakendada põhjendatud, asjakohaseid ja proportsionaalseid tugi- ja mõjutusmeetmeid PGS §58 alusel.

- Psühholoogiline nõustamine - õpilase nõustamine isikliku elu, õppetööga ning vaimse tervise seotud probleemidega toimetulekul, tunnetusprotsesside, vaimsete võimete, käitumis- ja suhtlemisoskuste arendamisel ning õpi- ja karjäärivalikute tegemisel.
- Koduõpe — rakendatakse, kui õpilase tervises seisund ei võimalda kooli päevakavas ettenähtud õppes osaleda või kui vanem soovib põhiharidust omandava õpilase õppetööd iseseisvalt korraldada. Haiglaõpet korraldatakse koostöös haiglatega, aluseks PGS §23, 49, 53
- Tugiisiku rakendamine- vastavalt PGS §37, 58 alusel.
- Meditsiiniline abi ja nõustamine- vastavalt Sots Min määrusega nr 54, PGS §43 alusel.

*Võimekam laps - vajadusel rakendatakse eritunniplaani, LÖK-d.

- ettevalmistav töö ainealasteks üritusteks, -olümpiaadideks, konkurssideks jms
- suunamine huvikoolidesse jms
- koostöö perekonnaga, aineõpetajatega
- õppematerjalile lisa otsimine Internetist
- projektõpe
- teaduskooli soovitamine
- lisalektüüri lugemine ilukirjandusest, populaarteaduslikest raamatutest, teaduskirjandusest ja perioodikast (ka vöörkeeles).

Meetmete rakendamiseks on vajalik lapsevanema nõusolek.

Kui teises etapis rakendatud meetmete tulemusena õpilase sooritused ei paranenud (võimeka lapse puhul meetmed ei ole olnud piisavad), rakendatakse õpiabi III etappi.

III tasand

Haridusasutuseväliste spetsialistide/nõustamismeeskonna soovitused.

Lapsevanemat teavitatakse vajadusest kaasata kooliväliseid spetsialiste. Tegevused eeldavad lapsevanema nõusolekut ja aktiivset osavõttu. Koolipoolne esindaja on HEV õppe koordineerija.

Kooliväliste spetsialistide kaasamine

- kliinilised uuringud
- KOV spetsialistid- kaasatakse juhtumisse, kui lapse huvid ei ole kaitstud või pere vajab rohkem toetamist.
- nõustamiskeskus — nõustamist saab taotleda õpilasele, vanemale, õpetajale, koolile.
- Koolivälise nõustamismeeskond - korraldab soovitude andmise õppe ja kasvatuse korraldamiseks ning tugiteenuste rakendamiseks ning peab soovitude andmisel kaasama haridus-, sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna spetsialistid PGS §47 alusel

Koolivälise nõustamismeeskonna soovitude kohaselt ja vanema kirjalikul nõusolekul rakendab

kool õpilasele tõhustatud tuge või erituge, terviseseisundist tulenevalt koduõpet, koolikohustuslikule õpilasele mittestatsionaarset õpet, vähendab ja asendab riiklikus õppekavas ettenähtud õpitulemusi ühes või mitmes aines, soovib lihtsustatud, toimetuleku- või hooldusõppe rakendamist või vabastab õpilase kohustusliku õppeaine õppimisest.

Koolipoolsed dokumendid nõustamismeeskonnale esitamisel seab kokku klassijuhataja koostöös HEV õppe koordineerijaga.

Koolivälise nõustamismeeskonna soovitude kohaselt ja vanema kirjalikul nõusolekul rakendab kool õpilasele PGS §49 alusel tõhustatud tuge või erituge:

Tõhustatud tuge rakendatakse õpilasele, kes oma püsiva õpiraskuse, psüühika- ja käitumishäire või muu terviseseisundi või puude tõttu vajab vähemalt üht järgmistest teenustest:

- Pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset õppekava ühes, mitmes või kõikides ainetes
- Pidevat tugispetsialistide teenust ja osaaajaga õpet individuaalselt või rühmas
- e Pidevalt tugispetsialistide teenust ja individuaalset tuge klassis toimuva õppetöö ajal
- e Õpet eriklassis

Erituge rakendatakse õpilasele, kes tulenevalt tema raskest ja püsivast psüühikahäirest, intellekti- ja/ või meelega puudest või liitpuudest vajab:

- Puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat, -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal- või tervishoiuteenustega või mõlemaga
- Osaajaga õpet individuaalselt või rühmas ja pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis

Soovitus kantakse hariduse infosüsteemi(EHIS) õpilaste alamregistrisse pärast seda, kui vanem on andnud nõusoleku soovitusel rakendamiseks. Nõusolek esitatakse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks on kooli direktoril ja haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerijal õigus töödelda hariduse infosüsteemis teise kooli või lasteasutuse ja koolivälise nõustamismeeskonna poolt kantud andmeid ja koolivälise nõustamismeeskonna soovitusi tuge saavale õpilasele rakendatud tõhustatud toe ja eritoe kohta, kuid üksnes mahus ja ulatuses, mis on vajalik tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks PGS §49 alusel.

Kui elukohajärgse kohaliku omavalitsuse territooriumil ei ole võimalik korraldada koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel kohast õpet, on õpilase elukohajärgne vald või linn kohustatud koostöös teiste koolide ja nende pidajatega tagama õpilasele hariduse omandamise võimalused.

4. REFLEKTSIOON

PGS §46 alusel vähemalt korra õppeaastas ja juhul, kui koolivälise nõustamismeeskonna määratud toe rakendamise tähtaeg on lõppenud, hindab hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerija koostöös õpetajate, klassijuhataja ja tugispetsialistidega soovitatud toe rakendamise mõju ning teeb ettepanekuid edasiseks tegevuseks. Tugimeetmete rakendamise mõjusust kajastab õpilase IAJK-I õppeaasta lõpus. IAJK tähtajalise täitmise ja asja- ja ajakohaste sissekannete eest vastutab klassijuhataja.

5. LAPSEVANEMA KOHUSTUSED

Vanem on kohustatud PGS § 11 alusel:

- tegema koostööd kooliga PGS-i ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud tingimustel ja korras.
- kasutama meetmeid, mida talle pakub kool või elukohajärgne valla- või linnavalitsus.

- pöörduma kooli ettepanekul koolivälise nõustamismeeskonna poole.

Kui vanem ei täida sätestatud kohustusi, on valla- või linnavalitsus kohustatud kasutusele võtma vajalikud meetmed lapse õiguste kaitsmiseks.

Dokumendi koostamise aluseks:

- PGS, 9.06.2010 § 6, 37, 38, 43, 46-53, 58 (RT I 05.07.2010)
- Öpilaste nõustamine ja õpiabi Konguta Koolis, 2008a, korrigeeritud redaktsioone 2012a. ja 2017a.
- Öppenõukogu protokoll nr. 2 2019/2020